

Brevsamlingsställen

av Erik Lindgren

På hösten 1892 visade poststyrelsen tveksamhet inför en framställning från postdirektören i Stockholm om att få inrätta ett filialpostkontor på Södermalm utöver de sju filialpostkontor som fanns. Tveksamheten berodde främst på de dryga utgifter för hyra och avlön som var förenade med att inrätta ett filialpostkontor. I en framställning till regeringen den 4 oktober 1892 konstaterade poststyrelsen "att det oavvisliga behovet av ökat tillfälle till avlämnande av postförsändelser å Södermalm skulle kunna tillgodoses därigenom, att början gjordes med inrättande av brevsamlingsställen".

Till sådana hade man fått förebilder från utlandet och nu utbad sig poststyrelsen regeringens bemyndigande att inrätta *brevsamlingsställen* på platser där det ansågs erforderligt.

Det var alltså fråga om en ny typ av fast postanstalt i den dittills förekommande floran, av vilka de mest kända termerna varit postkontor, postuppsyningsmansplatser, postexpeditioner (1849–1881) och poststationer (sedan 1861).

Att inhämta förebilder från utländska postverk kan vara klokt. Internationellt utbyte på kommunikationsområdet blev efter hand allt vanligare. Jag erinrar mig ett besök i Växjö 1972 av avdelningsdirektör Ebbe Löfvendahl då han efter tysk förebild presenterade förslaget att inrätta *postställen*. Besöket resulterade i att sedan termen postställe införts i det svenska postverket, landets andra postställe kom till i Sandsbro strax norr om Växjö den 17 september 1973, om man kan räkna Svartsjö som det första. Många andra följde efter senare samma höst.

I poststyrelsens framställning till regeringen 1892 hette det att brevsamlingsställen skulle uteslutande bli avsedda för mottagande och behandling av avgående post och organisatoriskt närmast likna de

ERIK LINDGREN är född i Växjö 1925. Som pensionär sedan april 1986 är han deltidssanställd redaktör för Växjö postregions informationstidskrift. Han är författare till minnesboken "Posten i samhället", som gavs ut vid Postens 350-årsjubileum. På eget förlag har han gett ut flera böcker med lokal posthistoria och medverkar fortlöpande med posthistoriska artiklar i ett par nyhetstidningar.

dittillsvarande poststationerna. Föreståndarna skulle anställas genom kontrakt och de skulle företrädesvis vara handlande eller innehavare av större tidningskontor. Deras befogenhet skulle omfatta mottagning av brev, kortbrev och korsbandsförsändelser, rekommenderade brev och postanvisningar. Om det gick att lösa transporten utan besvärande kostnader skulle brevsamlingsställena också kunna ta emot vanliga paket samt sådana med angivet värde av högst 500 kronor.

Befogenheten skulle även omfatta försändelser till utlandet, dock i vad gällde paket och postanvisningar endast till Norge och Danmark. Vidare skulle frimärken och sparmärken säljas.

Beredningen i regeringen stannade vid att "uppta de föreslagna brevsamlingsställen såsom poststationer av tredje klassen". Kungabrevet som gav poststyrelsen den önskade befogenheten daterades den 28 oktober 1892.

Nu började förberedelserna för att introducera nyheten. Den omfattade bland annat information till tidningarna. Konceptet till den notis som utarbetades av poststyrelsen i augusti 1893 innehöll i stort sett de fakta som framgått av framställningen till regeringen men avslöjade även följande, sedan det poängterats att någon utdelning av försändelser vid eller från de nya anordningarna inte skulle ifrågakomma:

”Enligt vad nu av Generalpoststyrelsen förordnats, kommer till en början ett dylikt brevsamlingsställe att den 1 nästinstundande september öppnas i huset nr 16 vid Djurgårdsslätten.

Efter hand och så snart pågående underhandlingar med innehavare av för ändamålet lämpligt belägna lokaler hunnit avslutas, har Poststyrelsen för avsikt att anordna ytterligare sådana brevsamlingsställen, dels i huvudstaden, särskilt å Södermalm, och dels inom andra städer, där behov härav gör sig gällande.”

Brevsamlingsstället på Djurgårdsslätten blev således landets första. Dess föreståndare blev Ellen Emma Elvira Björkelund. Hon fick 40 kr i månaden i ersättning för bestyret med posten i sitt tidningskontor på Djurgården nr 16. Brevsamlingsstället kallades ”Stockholms Poststation n:o I”

till seklets slut och Stockholm 9 till och med september 1931 då det drogs in. Ersättningen blev då en postexpedition.

Det första brevsamlingsstället följdes snart av flera. Sålunda inrättades den 16 oktober 1893 ett i huset nr 75A vid Hornsgatan med benämningen ”Stockholms Poststation n:o II” och ett den 1 november 1893 i huset nr 25 E vid Folkungagatan med benämningen ”Stockholms Poststation n:o III”.

Det blev sammanlagt tre brevsamlingsställen under introduktionsåret, alla i huvudstaden. Men det var snudd på att Mal-

mö hade fått två sådana lika tidigt som det första i Stockholm.

Bakgrunden var en förfrågan i ett brev från poststyrelsens kanslibyrå den 15 april 1893 till postkontoret i Malmö ”huruvida behovet kan anses påkalla att inom *Malmö* inrättas en eller flera poststationer av tredje klassen (så kallade brevsamlingsställen)”. Hugo Winroth, som månaden dessförrinnan blivit utnämnd till postdirektör i Malmö efter 25 års tjänstgöring vid poststyrelsen, gjorde genast en undersökning och kom i sitt svar till poststyrelsen den 5 augusti 1893 med friska idéer.

Enligt hans åsikt ”måste det, med avseende å Malmö stads utsträckning så väl i söder som öster, anses högst behöfligt, att ett dylikt brevsamlingsställe inrättas såväl i södra som östra förstaden. Svårigheten har emellertid varit att finna personer, vilka, lämpliga att bestrida föreståndarebefattningen för de ifrågasatta brevsamlingsställena, tillika haft att erbjuda en passande lokal med centralt läge.”

Men Winroth var inte främmande för en okonventionell lösning av det problemet och kände sig inte bunden av de ursprungliga propåerna att som föreståndare anlita ”handlande med öppen bod eller innehavare av större tidningskontor”. Han hemställde i stället att poststyrelsen skulle låta förena brevsamlingsställen med andra och tredje distriktets polisstationer i Malmö, belägna i södra resp östra förstaden. Som föreståndare önskade han polisstationernas föreståndare, på söder överkonstapeln Olof Jönsson Strömberg och på öster överkonstapeln Gustaf Svensson, vardera med 400 kronor i årsarvode. Till hemställan bifogade Winroth ett intyg från polismästaren om att denne hade givit sitt till-

Kärnad får jag tillkänna gifva, att från po-
 lismyndighetens sida något hinder inte möter.
 för de två öfverkonstaplar vil härvarande polis-
 häi, hvilka äro föreståndare för södra och östra
 polisstationerna häi i staden, nämligen öfver-
 konstaplarna O. J. Thönberg och G. Svensson,
 att åtaga sig skötandet af föreläsnarebefatt-
 ningar för de polistationerna, som kunna var-
 da i stora eller östra föreläsnare, iurallst;
 föräsvitt två polistationelokaler användas de
 att bemäta öfverkonstaplar i polistationernas
 använda rummen, dertill afven medgifva-
 de kärnad bekväml.

Malmö den 22 juni 1893.

Adler
 Polismästare

Medgivande av polismästaren i Malmö att överkonstaplarna fick vara föreståndare för brevsam-
 lingsställen.

stånd till en sådan förening. Övriga bila-
 gor i postdirektörens skrivelse omfattade
 bland annat en uppgift om folkmängden
 inom de olika stadsdelarna och polisdi-
 strikten i Malmö. Därav framgick att ca
 19 500 invånare skulle finnas inom det
 södra brevsamlingsställets uppsamlings-
 område och ca 11 000 inom det östra.

Winroth var mycket noggrann i sin
 framställning och redovisade också orsa-
 ken till att östra polisstationen hade ett
 läge, som vid flyktigt påseende på den i
 ärendet medföljande kartan inte föreföll så
 centralt som det var i verkligheten. Han
 betonade särskilt, "att polisstationerna
 måste ligga så centralt som det låter sig
 göra, varför det ur den synpunkten ej gär-
 na kan vara möjligt att till inrymmande av
 brevsamlingsställena finna bättre lokaler".
 Han skyndade sig att tillägga:

"Det torde böra framhållas, att det är sörjt för
 att vederbörande korrespondenter komma att

hava sin egen ingång till brevsamlingsställena,
 så att de icke på något sätt behöva komma i
 beröring med de anhållna.

Vad beträffar de föreslagna personernas lämp-
 lighet för befattningarna, torde det bliva svårt
 att bland personer, som skulle vilja åtaga sig att
 sköta befattningen såsom föreståndare för
 brevsamlingsställe, uppleta någon, som skulle
 kunna mäta sig med berörde överkonstaplar,
 varjämte deras befattning såsom polisstations-
 föreståndare gör, att de med högst få undantag,
 vid vilka tillfällen en annan överkonstapel trä-
 der i deras ställe, äro från stationen frånvar-
 ande".

Postdirektören tycktes bädda väl för bifall
 till sin framställning och inbakade försik-
 tigtvis även en hemställa att poststyrelsen
 skulle bemyndiga honom

"att för postkontorets räkning inköpa två spår-
 vagnsbiljetter för år, vilka skulle begagnas av
 de postbetjante, som fingo i uppdrag att av-
 hämta posterna å brevsamlingsställena, en
 kostnad, som per år emellertid kommer att be-
 löpa sig till endast 37 kronor 50 öre".

Entusiasm präglade postdirektörens brev. Det avslutades med hemställan att tidpunkten för att inrätta brevsamlingsställena skulle fastställas till den 1 september. Detta var ingen orimlighet eftersom framställningen gjordes den 5 augusti och inkomststämplades i poststyrelsen den 9 augusti 1893. Men på den punkten ville det sig inte trots att egentligen alla detaljer var klara på det lokala planet. En sekreterare i poststyrelsen skrev nämligen i ett underhandsbrev den 11 augusti 1893 att han

”på vederbörlig befallning, härigenom skolat meddela, att Kungl. Styrelsen har för avsikt att framdeles, och sedan från andra håll bebadade framställningar i liknande mål hunnit ingå, i ett sammanhang upptaga dessa ärenden till prövning. Följaktligen kan öppnande av brevsamlingsställe i Malmö så snart som den 1 nästinstundande september icke vara att emotse”.

Den prövningen tycktes inte gälla brevsamlingsställena i Stockholm, där, utöver det på Djurgårdsslätten den 1 september 1893, inrättades ytterligare två samma höst. Malmö fick sina båda första den 1 april 1894, benämnda ”Malmö, Föreningsgatan”, resp ”Malmö, Östra Förstads-gatan”. Denna beteckning bibehölls till och med juni 1908, då brevsamlingsstället på Föreningsgatan byttes ut mot ett filialpostkontor. Den andra primören behöll ursprunglig status ända till och med september 1926, varefter termen blev postkontor. Tre andra brevsamlingsställen hann inrättas i Malmö under den förhållandevis korta tidsperiod som denna innovation befanns vara motiverad.

Det faktum att poliser blev avtalsanställda postfunktionärer har inte undgått den historieskrivare som ägnat sig åt polisväsendets utveckling i våra sydliga nejder. I boken ”Malmö Polis 1874–1949” kan man läsa följande:

”Från början hade under åtskilliga år den överkonstapel, som förestod distriktet, även tjänstgjort som poststationsföreståndare. Poliskon-toret hade således använts både för polisens och postens ändamål. När postverket senare själv omhändertog de postala göromålen, vanns en då behövlig ökning av utrymmet för polisen”.

Ett av de båda fallen kan vara värt att studera när det gäller den fortsatta utvecklingen för brevsamlingsstället och slutet på samarbetet med polisen. Postdirektör Hugo Winroth skrev den 30 oktober 1915 till poststyrelsen att rörelsen vid brevsamlingsstället hade ”varit stadd i ständig ökning”. Uppbörderna hade ökat från ca 3 500 kr år 1900 till ca 22 500 kr år 1914 (under en stabil tid i jämförelse med våra dagars ”naturliga” inflation). Allmänhetens avdelning var mycket trång och obekväm, framhöll Winroth och fann det

”synnerligen angeläget att, så snart lägligt tillfälle komme att erbjudas, skilja brevsamlingsstället från polisstationen och inrymma det samma i lokal, som mera än den nuvarande kan anses svara mot förhållandena och rörelsens storlek.”

Han tillade:

”Allenast härigenom torde det vara möjligt att för längre tid kunna tillbakahålla krav på inrättande av ytterligare fullständiga postanstalter i Malmö”.

Efter avslutad utredning beslöt poststyrelsen att skilsmässan från polisen skulle genomföras den 1 april 1916. Då övertog folkskolläraren Nils J Hagström brevsamlingsstället och lät inrätta det i en fastighet i hörnet av Lunda- och Sallerupsvägarna. Han hade tidigare varit föreståndare för brevsamlingsstället Malmö 4 men blev ”övertalig” genom dess omorganisation till postkontor den 1 december 1915.

Det blev naturligt nog huvudstaden som fick det ojämförligt största antalet brevsamlingsställen. Bortsett från Malmö inrättades inga brevsamlingsställen utanför Stockholm förrän efter sekelskiftet. År 1900 fanns det bara åtta totalt, varav sex i Stockholm, men under seklets första lustrum tillkom tolv nya. År 1902 inrättades sålunda ett i Malmö, två i Halmstad, och ett i Jönköping och följande år två i Norrköping, ett i Karlskrona, ett i Uppsala samt ytterligare ett i Malmö.

En sammanställning i poststyrelsen år 1918 visade att det då fanns 21 brevsamlingsställen med tolv olika ortnamn,

Halmstad, Helsingborg, Karlskrona, Malmö, Göteborg, Jönköping, Norrköping, Liljeholmen, Stockholm, Borlänge, Uppsala och Örebro. Föreståndarnas yrken varierade. Handlandena dominerade men titlarna direktör, fröken och fru förekom också.

Man kan notera att Jönköping fick sitt första brevsamlingsställe den 1 december 1902 trots att en framställning gjordes nära tio år tidigare. Det var fabrikanterna A Lindström och G N Rydman i Dunkehallar som skrev till poststyrelsen den 9 januari 1893. Trots att några sådana anordningar ännu inte hunnit inrättas använde de termen "brevuppsamlingsställe" i ansökan. Den gav bland annat följande information för poststyrelsens bedömning av hur motiverad den var:

"Stadsdelen Dunkehallar, belägen å Jönköpings stads område till dess centrum cirka 3 800 fot från stadens planlagda område och cirka 8 000 fot från postkontoret, bebos av mellan 1 500 och 1 600 personer, har inom sina gränser många smärre fabriker, såsom snickerifabrik, brunstens- och benmjölsfabrik, bleckkärlsfabrik, filfabrik och tallbarrsoljefabrik, garveri, orangeri samt många kvarnar. Det antal ankommande brev till Dunkehallar och som passerar Jönköpings postkontor, har efter verkställd räkning visat sig i medeltal utgöra 232 stycken i veckan förutom tidningar och tidskrifter; antalet avgående kan ej exakt uppgivas, men det finns grundad anledning uppskatta antalet till en femtedel mera än ankommande."

Till synes utan någon närmare undersökning försåg poststyrelsen framställningen med följande påskrift: "1893 den 13 januari anm i K. Gps och skulle annoteras och förvaras bland andra inkomna dylika framställningar". Den tycks ha förvarats länge, ja kanske utan att alls behandlas vidare. Jag råkade få se den under mitt arbete med minnesboken till Postens 350-årsjubileum.

Den har i varje fall inte sammanförts med det nya ärende som ledde till att Jönköping fick sitt första brevsamlingsställe den 1 december 1902. Initiativet togs den gången i ett brev den 5 juni 1902 av Pontus Steen i Nordströmska Bokhandeln. Han

hade telegraminlämningsbyrå i sin affär vid Barnarpsgatan 23 och var villig att svara för ett brevsamlingsställe mot 600 kronor i årsersättning utöver 2 % på sålda frimärken. Till saken hör att postmästare J A Olsson själv hade kontaktat bokhandlaren sedan postinspektionen blivit anmodad av poststyrelsen att "inkomma med utredning och yttrande i fråga om anordnande inom västra stadsdelen i Jönköping av en 3:e klassens poststation". Denna anmodan berodde på att postmästaren ansett det behövt med "rymligare och i synnerhet mera centralt belägna lokaler" för det anrika postkontoret i Jönköping. Han hade nog tänkt sig att få detta flyttat och moderniserat men inte förutsett att frågan i stället skulle lösas genom ett brevsamlingsställe.

Tolv industriföretag, däribland Munksjö Aktiebolag och Jönköpings Västra Tändsticksfabrik framhöll i ett brev till poststyrelsen den 10 juni 1902 att bokhandeln var lämplig plats för ett brevsamlingsställe. Postinspektör E Wennström lät sig övertyga personligen genom att besöka Jönköping och poststyrelsen beslöt den 7 november 1902 att brevsamlingsstället skulle inrättas. Det flyttades efter drygt sex år till Östra Storgatan 94 och organiserades om till poststation den 1 oktober 1941.

Ett andra brevsamlingsställe fick Jönköping så sent som den 1 december 1931. Även om statistiken visar att brevsamlingsställena redan var på nedgång, fortsatte man att inrätta ett och annat. Sålunda inrättades två i Göteborg den 1 juli 1935 och ytterligare ett (Göteborg 20) den 1 juli 1936. Poststyrelsen uttalade i en PM den 1 december 1937 efter redovisning av var de då 13 befintliga brevsamlingsställena var belägna, att sådana "icke torde vidare komma att inrättas".

Toppen i fråga om brevsamlingsställen nådde man 1910, då det fanns 24. Några nya tillkom och några avvecklades men efter 1935 sjönk antalet snabbt. Det som hade inrättats i Norrköping 1903 fanns kvar till och med november 1948 och landets

Till Kongl. Generalpoststyrelsen,
Stockholm

Undertecknad, som nu har fiktal i Jönköpings
Förstad, belägen i stadsdelens centralaste kvartal, Kar-
narpogatan 23 och förut redan ett par år har
telegrafinrättningens byrå, är villig att öfver samma
stads inrättas postinrättningställe, produktions af
tre till klassen, mot en årlig afgift af sekunda (600)
Kronor och 2% omsättningsprovision på försälpta frimärken.
Jag förbindes mig då, att ständigt på de tider, som
Generalpoststyrelsens bestämmer, med fullt kom-
petent särskildt anställd person besvara allmän-
heten och svara för omhändertagande medel och
redovisa på de tider som föreskrifves. Lokalen, som
består af två rum skall i ordningställas och af-
skifas för ändamålet, förses med brautfrån kassaskåp etc.
Under den tid af öfriga 20 år som då bedriffrigt bok och
pappershandel har sålts frimärken på Brevkors
för n. 5000 kr. årligen.

Jönköping den 5 Juni 1902.

Pontus Steen
Firma: Nordströmska Bokhandelen

Detta är den framställning från bokhandlare Pontus Steen som ledde till att Jönköping samtidigt
med Halmstad blev först efter Malmö att få ett brevsamlingsställe utanför huvudstaden.

båda sista brevsamlingsställen organisera-
des som poststationer 1950, Karlskrona 3
den 1 februari och Halmstad 4 den 7 de-
cember.

I Helsingborg inrättades det första
brevsamlingsstället med 1908 års ingång.

Tf postmästaren Rudolf Skough var opti-
mistisk i sin framställning den 15 juni 1907
och föreslog att brevsamlingsställen skulle
inrättas vid Södergatan, i Tågaborg och i
Stattena. Tf postinspektör Olof Thormark
tillfogade följande: "Postinspektionen an-

ser brevsamlingsstället i södra stadsdelen behövt, varemot med de bägge andra tills vidare synes kunna anstå." Det skulle dröja mer än nio år innan ett andra brevsamlingsställe öppnades i Helsingborg och ytterligare elva år innan det tredje kom till stånd.

Det gavs avslag på fler, t ex i Gävle. En framställning redan den 29 november 1892 av handlanden Axel Schollin återopade "Kungl Maj:ts nådiga brev om inrättande av brevsamlingsställen" och försågs efter några dagar med anteckningen "skulle antecknas samt i särskilt konvolut förvaras". Efter påminnelse den 12 april 1894 från Schollin remitterades ansökan till postmästaren i Gävle. Hans skäl för avstyrkan var bland annat följande:

"Om en dylik postanstalt skall i stad förenas med en handelsrörelse kan befaras att den korresponderande allmänhetens intressen skola bli tillbakasatta för köpmannens, som helt visst skall i främsta rummet låta sig angeläget vara tillgodose och sköta sin affär, varav hans existens beror, varvid posttrafikanterna ej torde kunna bli så väl betjänade som vederbör och varvid de nu äro vana vid anlitan de av postkontoret".

Handläggaren i poststyrelsen gjorde emellertid vid denna text marginalanteckningen "ej något vägande skäl". Andra skäl i det avstyrkande, tre foliosidor långa remissvaret väjde väl så mycket mera och den 13 november 1894 påtecknades ärendet "ansågs ej böra till vidare åtgärd föranleda". Något brevsamlingsställe med beteckningen Gävle 2 kom alltså inte till stånd men däremot inrättades en poststation i Bomhus den 1 december 1894, vilken benämndes Gävle 2 från den 1 juli 1926.

I motsats till postmästaren i Gävle tillstyrkte postmästaren i Kristianstad en framställning från korrespondenter på Östermalm i april 1907. Förslaget innebar en lösning som skilde sig från tidigare tillämpade. Postmästaren föreslog nämligen handlanden H O Bergström till föreståndare för brevsamlingsstället på 10 minuters gångväg från postkontoret. Ett utdrag ur Olof Thormarks kommentar för-

klarar varför poststyrelsen vid föredragningen den 13 augusti 1907 inte ansåg att ärendet borde föranleda till vidare åtgärd:

"Handlanden Bergström är ordinarie postbetjänt. Postinspektionen kan icke tillstyrka, att han, som vill kvarstå såsom postbetjänt, antages till poststationsföreståndare; och icke heller anser postinspektionen hans hustru kunna antagas.

I Östermalm med ett 30-tal större byggnader bo omkring 1880 personer. Där finnas enligt uppgift: 1 större, 1 medelstor och flera små diverseaffärer, 1 mindre mekanisk verkstad, 1 smidesverkstad, 1 brådafärr, 1 ritkontor. 1 instrumentfabrik och en del mindre verkstäder för olika yrken. Alla bankkontoren äro belägna inom gamla staden. När affärsmännen i Östermalm för sina bankaffärer måste besöka gamla staden, skulle de tvivelsutan till större delen anlita postkontoret där".

Borås är också en av de städer där ett försök att få ett brevsamlingsställe gjordes förgäves. Ett öppet brev i Borås tidning till postverket den 15 augusti 1910 frågade "om det ej skulle vara lämpligt, att i någon eller några av de större från postkontoret avlägsna stadsdelarna, inrätta filialpostkontor eller s k brevinlämningsställen". Redaktionen anmärkte i en fotnot att "brevsamlingsställen har man ju i brevlådorna, som äro någorlunda jämt fördelade

BORAS TIDNING

Måndagen den 15 Augusti 1910

sandaler.

Till postverket!

Då nu Borås stads inneväanareantal vuxit till öfver 20,000, frågas om det ej skulle vara lämpligt, att i någon eller några af de större från postkontoret aflägsna stadsdelarne, inrätta filialpostkontor eller s. k. brevinlämningsställen. Halmstad t. ex., som har mindre invånare än Borås har för länge sedan inrättat sådana.

Intresserad.

*

Vi hålla före att denna fråga är för tidigt väckt. Brevsamlingsställen har man ju i brevlådorna, som äro någorlunda jämt fördelade öfver hela staden.

Red.

Detta öppna brev ledde efter avstyrkande av postmästaren i Borås inte till någon åtgärd av poststyrelsen.

över hela staden". Postmästaren i Borås ansåg i ett brev till poststyrelsen att något brevsamlingsställe inte var "av behovet påkallat" och poststyrelsen beslöt den 13 december 1910 att ärendet inte skulle för-
anleda vidare åtgärd.

Två gånger, dels 1915 och dels 1926, gjordes framställning om att ett brevsamlingsställe skulle inrättas i stadsdelen Kärleken i Halmstad. Det blev avslag båda gångerna, vid det sista tillfället med motiveringen att samhället Kärleken till stor del var "bebott av s k småfolk, som till avsevärd del ha arbete vid Slottsmöllans fabriker och tegelbruk".

Den 1 februari 1933 öppnades ett brevsamlingsställe vid Stockholms Östra station i Stockholm-Roslagens järnvägars nybyggnad. Avtal slöts med järnvägsbolaget "vilket åtog sig att tillföra sin personal att handha postgöromålen vid brevsamlingsstället allt enligt de regler, som jämlikt avtalen mellan Generalpoststyrelsen och enskilda järnvägsförvaltningar gälla beträffande förenade järnvägs- och poststationer". Även i Kalmar inrättades ett brevsamlingsställe, förenat med järnvägen. Det öppnades den 1 november 1933, fick namnet Kalmar 2 och förlades till Kalmar södra järnvägsstation vid järnvägslinjerna Nässjö-Kalmar och Kalmar-Emmaboda.

Ett med järnväg förenat brevsamlingsställe var ingalunda någon nyhet. Redan den 1 december 1902 öppnades brevsamlingsstället Halmstad 2, inrymt i Halmstads norra järnvägsstations expeditiionslokal. Järnvägens stationsmästare A L Sandström ansvarade för postservicen. Efter hans avgång 1912 uppehöll ett kontorsbiträde befattningen men Järnvägsstyrelsen meddelade i ett brev den 18 februari 1913 att göromålen var mycket betungande för expeditiionspersonalen. Det blev skilsmässa med april månads utgång 1913 och brevsamlingsstället flyttades till en handelsbutik i närheten.

Även med Televerket förekom samarbete. Brevsamlingsstället Nynäshamn 2 inrättades sålunda den 1 september 1923 i

tjänstebostaden för förrädsbiträdet vid telegrafverkets verkstad. Tillkomsten av detta brevsamlingsställe bidrog till att poststationen med namnet Nynäsgård samtidigt kunde avvecklas.

Brevsamlingsställena hölls i allmänhet öppna alla dagar så som fallet var med andra postanstalter. Föreståndaren för Sundsvall 2 ville emellertid inte utan högre ersättning tjänstgöra på sön- och helgdagar. Poststyrelsen medgav att brevsamlingsstället skulle få "hållas öppet allenast å söckendagar, dock under förutsättning att någon olägenhet för korrespondenterna därigenom icke uppkommer". Från och med den 15 maj 1921 tillämpades helgdagsstängningen vid Sundsvall 2.

Poststationen i Domnarvet omorganiserades vid 1908 års ingång till ett brevsamlingsställe och ändrade samtidigt namn till Borlänge 2. När detta organiserades som poststation den 1 oktober 1931 blev dess namn åter Domnarvet. Det var således en förhållandevis liten ort som hade ett brevsamlingsställe under en period, medan de flesta andra låg i större städer. Ett ännu mera markant undantag var brevsamlingsstället Frostavallen i Skåne, inrättat så sent som den 7 december 1940 och indraget den 31 augusti 1949. Vårdinnan på Frostavallens gästgård fungerade som föreståndare med täta byten av innehavare. Ur postdirektionens framställning om att få dra in brevsamlingsstället citeras följande:

"Rörelsen vid postanstalten ifråga har alltid varit mycket obetydlig och brevsamlingsstället har huvudsakligen fungerat som inlämningspostanstalt för vanliga brevöversändelser från ledning och personal vid den av Föreningen Skidfrämjandet drivna hotell- och restauranganläggningen på orten samt från tillfälliga besökare vid den bekanta sport- och turistplatsen."

Ett för hemortsamlande filatelister intressant fall avgjordes i samband med indragning av brevsamlingsstället i Frostavallen.

Ledaren för Skidfrämjandets anläggningar i Frostavallen, konsul A Könsberg, uttalade inför indragningen "en enträgen önskan att den nuvarande poststämpeln

finge behållas och användas vid avstämpling av avgående vanliga brev försändelser". Postdirektionen ansåg inte att bifall härtill skulle föranleda "några särskilda olägenheter ur posttjänstens synpunkt". Vid det följande remissförfarandet påtalade poststyrelsens II byrå att ett bifall inte torde "kunna undgå att medföra mindre önskvärda konsekvenser, enär turistanläggningens namn ju icke kommer att vara postadress". En kompromiss vore dock tänkvärd och II byrån tillade att postombud hade tilldelats "datumstämpel, där såväl namnet å den postanstalt, med vilken post utväxlas, som postombudets benämning angivits". Så var bl a fallet med postombuden i Kebnekaise och Saltoluokta och man var inte främmande för en liknande anordning för Frostavallen, men ansåg att ett beslut om en sådan stämpel borde "fattas endast därest synnerligen

starka skäl tala för detsamma".

Postmästaren i Eslöv föreslog en stämpel med beteckningen "Höör – Frostavallen", men konsul Könsberg frånträdde önskemålet om att få bibehålla datumstämpeln. Det blev alltså inte något nytt tillskott i detta fall till hemortsamlarnas albumblad.

Till raden av namn i brevsamlingsställenas datumstämplar får man också lägga Liljeholmen. Teodor Holm, som var postmästare i Liljeholmen 1904-1917, fick uppleva att brevsamlingsstället med beteckningen Liljeholmen 2 inrättades den 1 juni 1906. När det organiserades om till en poststation drygt 20 år senare, blev namnet ändrat till Gröndal. Då var Teodor Holm pensionerad sedan fyra år tillbaka. Jag tror att han skulle ha betecknat brevsamlingsställenas halvsekelånga period som en parentes i Postens historia.